

Inventaire archéologique – Fiche nr. 103

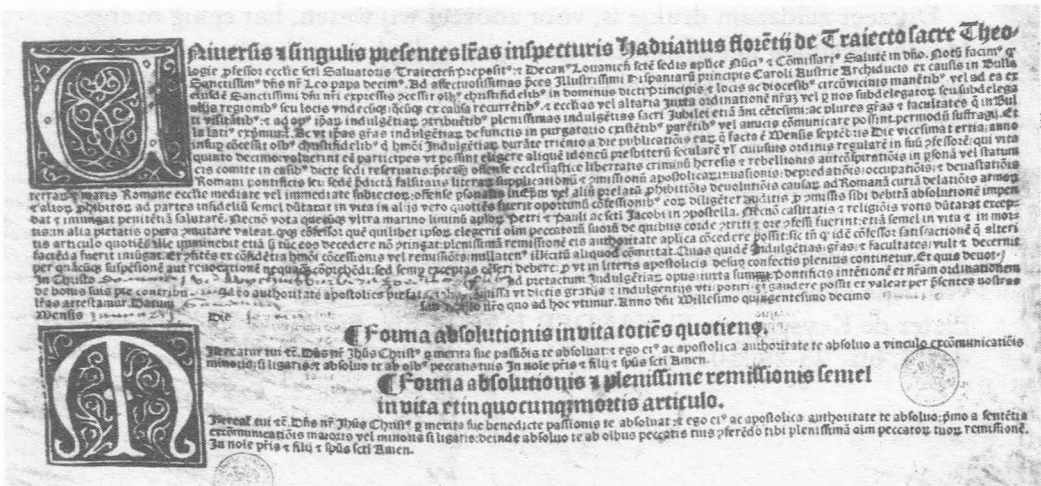
Op 29 maart 1899 stelde Paul Fredericq, in de rubriek “Drukken” – Bibliotheek van de Stad en van de Universiteit G. 158 – XVIe eeuw (1516), in het Vlaams een fiche op over

AFLAATBRIEF TE GENT GEGEVEN

Wij laten hier de originele tekst volgens zonder iets te wijzigen aan de spelling :

Men weet, dat paus Leo X, bij zijne bul van 25 September 1515, eene groote uitgifte van aflaatbrieven voorschreef ten bate der in opbouw zijnde St.-Pieterskerk te Rome.

Reeds den 15 December van hetzelfde jaar, nam onze vorst de aarts-hertog Karel (de toekomstige keizer Karel V) deze aflaten onder zijne hooge bescherming in al zijne Nederlandsche gewesten. Ook de geestelijken door den Paus aangesteld om den aflaat te verkondigen nam hij te gelijk onder zijne hoede : “Ende [alsoe de Paus] totter exercitie ende executie van dien heift gheordonneert ende ghedelegueirt den eerwaerdighen vadre onsen lieven ende ghetrouwen raed meester Adriaen van Utrecht, meester in de godheyt, proost van Sint-Salvators t’Utrecht ende deken van Sinte Pieterskercke in onse stede van Leuvene, als commissaris eenich ende principael, dewelcke by auctoriteyt van onsen alderheylighsten vadre hem daer inne ghegheven, [benoemd heeft] ende ghesubdelegueird diverse andere commissarissen, om tfait van den voirscreven perdoenen in te stellene, introniseren, exerceren ende executeren in diverschen plaetsen ende steden van onsen voirscreven landen,” enz.

Die algemeene commissaris voor de aflaten in de Nederlanden was aldus niemand anders dan keizer Karel's oud-leermeester Adriaan van Utrecht, de toekomstige paus Adriaan VI.

Lang kon hij overigens zijne zorgen aan den aflaat niet wijden, daar hij reeds in 1516 door Karel naar Spanje, wegens belangrijke staatszaken, werd gezonden en er tot in 1523 verbleef.

Nochtans had hij nog vóór zijn vertrek uit de Nederlanden met het uitgeven van zijne aflaatbrieven een begin gemaakt, aangezien hij te Gent, op 3 Januari 1516 (nieuwe stijl) het stuk afleverde, dat thans op de Gentsche bibliotheek berust en waar wij een photographisch, doch zeer verkleind fac-simile van mededeelen.

Het is een blad perkament, groot 0m230 in de breedte en 0m145 in de hoogte, en gedrukt met gothische letter, waarschijnlijk door den Gentschen boekdrukker Pieter de Keyser. Hier en daar is in de regels eene plaats open gelaten, die schriftelijk kan ingevuld worden, ten einde den naam der personen, aan wie de aflaatbrief wordt afgeleverd, te vermelden, alsmede de datum der uitgifte.

In een zeer onduidelijk schrift zijn die gedeelten op den aflaatbrief ingevuld.

De namen der betrokkene personen meenen wij als volgt te mogen ontcijferen : *'Dominicus van Wychuis, Barbera Zoedts (?) uxor (?) et liberj.'* Een Dominicus van Wijchuis was schepen der stad Gent in 1539 (*Memorieboek*, deel II, blz. 127). De laatste regels van den aflaatbrief, waarvan wij de geschrevene woorden cursief drukken, luiden als volgt : "Datum *Gandavy*, sub sigillo nostro quo ad hoc utimur, anno Domini millesimo quingentesimo decimo quinto, mensis *Januarij* die *tercia*." Daarna komen twee verkorte formulieren van absolutie der zonden van Dominicus van Wychuis, van zijne huisvrouw en van zijne kinderen.

Dit zeer zeldzaam drukje is, voor zooveel wij weten, het eenig overgebleven specimen der aflaatbrieven uitgevaardigd door den beroemden Adriaan van Utrecht als algemeenen commissaris van den Paus in de Nederlanden.

Cf. P. FREDERICQ, *La question des indulgences dans les Pays-Bas au commencement du XVIIe siècle*, in de *Bulletins de l'Académie royale de Belgique*, 3de reeks, deel XXXVII, n° 1 (Januari 1899), waar naar veel werken over het onderwerp verwezen wordt en waar de volledige tekst van deze aflaatbrief afgedrukt staat. — Over den Gentschen boekdrukker Pieter de Keyser, zie F. VANDER HAEGHEN, *Bibliographie gantoise*, deel I, blz. 23-29, 101; deel VI, blz. 3, 11, 329; deel VII, blz. 1.